

Toegang tot het beroep: drie gewesten, drie verschillende systemen?

A. Context

In België zijn sommige beroepen gereguleerd en slechts toegankelijk onder bepaalde voorwaarden. Dat vloeit voort uit de legitieme bezorgdheid van de overheden over de kwaliteit van de dienstverlening en de veiligheid van de burgers.

Sinds de zesde staatshervorming zijn de gewesten bevoegd om de voorwaarden voor de toegang tot het beroep te bepalen.

Concreet bestaat de toegang tot het beroep uit twee aspecten:

- de kennis met betrekking tot bedrijfsbeheer;
- de specifieke kennis met betrekking tot het beroep:
  - Voeding (restaurateur-traiteur; brood- en banketbakker; slager-groothandelaar);
  - Bouw (ruwbouw; stukadoor-, cementeer- en dekvloeractiviteiten; tegel-, marmer- en natuursteenactiviteiten; dakdekkers- en waterdichtingsactiviteiten; plaatsen/herstellen van schrijnwerk-glazenmaker; algemeen schrijnwerk; eindafwerking; installatieactiviteiten voor centrale verwarming, klimaatregeling, gas en sanitair; elektrotechniek en algemeen aannemer);
  - Voertuigen (rijwielen; motorvoertuigen);
  - Persoonsverzorging (kapper/kapster; schoonheidsspecialist(e); voetverzorging; masseur/masseuse; opticien; tandtechnicus; begrafenisondernemer);
  - Beroepen van installateur-frigorist en droogkuiser-verver.

Dat men over die kennis beschikt, zowel met betrekking tot bedrijfsbeheer als de beroepen, kan worden aangetoond met een diploma, voldoende beroepservaring of door te slagen voor een computergestuurd examen, de centrale examencommissie, dat momenteel door Brussel Economie en Werkgelegenheid wordt georganiseerd.

Het examen van de centrale examencommissie dient hoofdzakelijk om de theoretische kennis voor de uitoefening van het beroep te controleren.

B. In de toekomst

Het Brussels Gewest legde als eerste een beleid vast om de toegang tot het beroep te vereenvoudigen en meer op de werkelijkheid af te stemmen. In 2016 heeft de Brusselse Regering dus beslist om het systeem te hervormen. De bedoeling is om het te vereenvoudigen maar tegelijk

de competenties te controleren van de personen die deze beroepen in de toekomst zullen uitoefenen. Het Gewest heeft zo contact opgenomen met de twee andere gewesten om gelijksoortige systemen in te voeren.

Het Waalse standpunt was eerst om zich te baseren op het Brusselse beleid. Door een regeringswissel is de reflectie ter zake echter nog steeds aan de gang.

Ondanks de intergewestelijke samenwerking kondigde Vlaanderen in mei 2017 zijn intentie aan om de toegang tot het beroep in Vlaanderen eenvoudigweg te schrappen, uitgezonderd voor de beroepen in de bouwsector. Concreet houdt dat in dat vanaf 2018 om het even wie het beroep van kapper, bakker of frigorist zal mogen uitoefenen.

C. Brusselse hervorming

De Brusselse Regering heeft haar beleid met betrekking tot de hervorming van de toegang tot het beroep aangenomen in het kader van de Small Business Act, 77 maatregelen voor een kmo friendly gewest. Er is voorzien in een volledige herziening van de toegang tot het beroep in het Brussels Gewest met, op termijn, de vervanging van de centrale examencommissie door een eenvoudiger en doeltreffender systeem voor de erkenning van competenties.

De competenties om een beroep uit te oefenen kunnen immers niet met een computergestuurde test en een meerkeuzevragenlijst beoordeeld worden. Uit dat soort test kan niet afgeleid worden of iemand werkelijk een beroep onder de knie heeft.

De test voor de erkenning van competenties is daarentegen een situatieproef die door professionals van het beroep wordt beoordeeld. Het gaat dus om de erkenning van de competenties van een kandidaat op het vlak van bedrijfsbeheer en het beroep an sich. Na de test krijgt de kandidaat bovendien een officieel diploma.

De centra voor de erkenning van competenties spruiten bovendien voort uit een partnerschap tussen de openbare sector en de privésector. Dat toont aan dat de sectoren ook verantwoordelijk zijn voor de opleiding van (toekomstige) werknemers.

De theoretische test van de centrale examencommissie vervangen door een praktische test in een echte situatie om de competenties te kunnen erkennen heeft verschillende voordelen. Zo kan enerzijds het oprichten van ondernemingen gestimuleerd en ondersteund worden via eigen jobcreatie en de professionalisering van de projectdragers en kunnen anderzijds de consument, de andere economische actoren en de oprichters zelf beschermd worden tegen faillissementsrisico's.

In het kader van de erkenning van competenties worden de kandidaten bovendien echt gecoacht:

- verzekeren dat de kandidaten de juiste beroepskeuze gemaakt hebben;
- de kandidaten indien nodig naar een opleiding doorverwijzen;
- de kandidaten begeleiden bij het volledige traject voor de erkenning van competenties.

Alle beroepssectoren zijn het eens over het feit dat de proeven van de centrale examencommissie geen concrete evaluatie van de praktische beroepscompetenties mogelijk maken. Via de Brusselse hervorming wordt dus de optie voor ondernemers geschrapt om gebruik te maken van computergestuurde examens.

Ondernemers die geen certificaat hebben en ook niet over de vereiste ervaring beschikken, zullen dus doorverwezen worden naar de mechanismen voor de erkenning van competenties.

D. Proefproject in de kapperssector

Om de haalbaarheid van de Brusselse hervorming te testen, heeft het Gewest in september 2017 een eerste proefproject gelanceerd voor de erkenning van competenties in de kapperssector.

In dat kader kunnen vanaf 1 september 2017, en dat zes maanden lang, de kandidaten die zich willen inschrijven voor het examen bij de centrale examencommissie om toegang te krijgen tot het beroep van kapper de praktijkproef 'zelfstandig kapper' van de erkenning van competenties afleggen.

Er zijn, zoals gezegd, een groot aantal voordelen aan de erkenning van competenties verbonden. Er kan onder meer van coaching gebruikgemaakt worden. Tijdens die coaching krijgen kandidaten die nog niet volledig klaar zijn om de test voor de erkenning van competenties af te leggen korte opleidingen voorgeschoteld waarmee ze snel het vereiste niveau kunnen behalen om de test af te leggen met een zo hoog mogelijke slaagkans.

Sinds de start van het proefproject hebben 50 personen contact opgenomen met de Brusselse administratie Brussel Economie en Werkgelegenheid om toegang te krijgen tot het beroep in de kapperssector. Het gaat om 44 vrouwen en 6 mannen die allemaal Franstalig zijn. Van die 50 personen werden 48 kandidaten doorverwezen naar het centrum voor de erkenning van competenties Coach.

Op 28 november 2017 werd een eerste praktische proef georganiseerd. Een tweede proef wordt op dinsdag 12 december 2017 georganiseerd. Na die praktische proeven krijgen de geslaagde kandidaten niet enkel een bewijs van hun beroepscompetenties maar ook de toegang tot het beroep, waardoor ze hun beroep kunnen uitoefenen.

E. Conclusie

Alles wijst erop dat we naar een systeem gaan van toegang tot het beroep per sector.

In Brussel voeren we een systeem in waarbij tegelijk de kwaliteit van het werk en de bescherming van de werknemer wordt verzekerd en dat bijdraagt aan een positief imago van de beroepssectoren. We laten een inefficiënt conservatisme, de centrale examencommissie, achter door het systeem voor de toegang tot het beroep te hervormen.

Door in te zetten op de erkenning van competenties om toegang tot het beroep te krijgen, zorgen we ervoor dat alle toekomstige zelfstandigen over dezelfde competenties beschikken. We beschermen ze tegen eventuele 'cowboys' die zomaar op goed geluk een beroep uitoefenen.

We zorgen er ook voor dat consumenten beschermd worden. In de Britse pers werd ten slotte een persoon vermeld die door een Britse kapper onder handen is genomen¹. Resultaat: een infectie en een bijzonder lelijke kale plek aan de achterkant van zijn hoofd. Het beroep van kapper is echter niet gereguleerd in Groot-Brittannië. Men heeft er geen enkele kwalificatie nodig om dat beroep te mogen uitoefenen.

We geven ten slotte de opleiding een grotere waarde. Het is goed geweten dat technische en manuele beroepen een negatief imago meedragen, van beroep bij gebrek aan beter. Hoe kan jongeren duidelijk gemaakt worden dat een opleiding gevolgd moet worden, dat een diploma behaald moet worden als ze werk willen vinden terwijl morgen eender wie eender welke job zou kunnen uitoefenen?

In een dergelijke context hebben de opleidingsinspanningen geen enkele zin.

Het Vlaamse Gewest laat zich meevoeren door zijn neoliberale visie. Het beoogt voor de toegang tot het beroep een volledige deregulering. Dat zorgt niet alleen voor oneerlijke concurrentie tussen zelfstandigen maar ook grotere risico's voor consumenten en de verloochening van de opleiding.

Wij kiezen dus voor andere maatschappelijke keuzes. Maar is dat verenigbaar met het versnipperd imago dat België op internationaal niveau heeft?

---

¹ <https://nofi.fr/2017/11/ilanda-takwey-coiffure/45805>